

Sygn. akt IV Ca 345/15

POSTANOWIENIE

Dnia 29 września 2016 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w następującym składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Paulina Wawrzynkiewicz

Sędzia SO Iwona Wróblewska-Pokora

Sędzia SO Małgorzata Truskolaska-Żuczek (spr.)

Protokolant sekr. sądowy Katarzyna Kowal

po rozpoznaniu w dniu 15 września 2016 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z wniosku R. K.

z udziałem A. W. (1)

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji wnioskodawczynie i apelacji uczestniczki postępowania

od postanowienia Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie

z dnia 16 września 2014 r., sygn. akt II Ns 751/11

postanawia:

1. odrzucić apelację wnioskodawczynie;
2. odrzucić apelację uczestniczki postępowania w zakresie dotyczącym rozliczenia nakładów z jej majątku odrębnego na majątek wspólny;
3. w pozostałym zakresie oddalić apelację uczestniczki postępowania;
4. uznać, że wnioskodawczynie i uczestniczka postępowania ponoszą koszty związane ze swoim udziałem w postępowaniu apelacyjnym;
5. nakazać pobrać od wnioskodawczynie R. K. i od uczestniczki postępowania A. W. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie kwoty po 337 zł 15 gr (trzysta trzydzieści siedem złotych piętnaście groszy) tytułem zwrotu wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa na wynagrodzenie biegłego.

Małgorzata Truskolaska-Żuczek Paulina Wawrzynkiewicz Iwona Wróblewska-Pokora

Sygn. akt IV Ca 345/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy ustalił, że w skład majątku wspólnego małżonków A. W. (1) i K. W. wchodzi spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w W. przy ul. (...) w W. znajdujące się w zasobach mieszkaniowych (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. - o wartości 252.000 zł (punkt I); ustalił, że udziały małżonków w majątku wspólnym są równe i wynoszą 1/2 (punkt II); dokonał podziału majątku wspólnego w ten sposób, że prawo do lokalu mieszkalnego opisanego w punkcie I przyznał na wyłączną własność uczestniczce postępowania A. W. (1) (punkt III); zasądził od uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawczyni kwotę 142.453,10 zł tytułem spłaty w terminie sześciu miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w spłacie (punkt IV) oraz stwierdził, że wnioskodawczyni i uczestniczka postępowania ponoszą koszty związane ze swoim udziałem w sprawie (punkt V).

Sąd ustalił, że K. W. i A. K. zawarli związek małżeński w 1988 r. Wyrokiem Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 18 stycznia 2006 r. wydanym w sprawie I C 923/05 małżeństwo stron zostało rozwiązane przez rozwód bez orzekania o winie.

Sąd Rejonowy w Cieszynie postanowieniem z dnia 21 stycznia 1999 r., sygn. akt I Ns 1021/98 stwierdził, że spadek po W. W. (2) na podstawie ustawy nabył syn K. W. w całości. W skład spadku po matce K. W. wchodził zwaloryzowany wkład mieszkaniowy na lokal mieszkalny położony w U. przy ul. (...) w kwocie 19.948,12 zł. W dniu 14 kwietnia 1999 r. Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w U. skreśliła z rejestru członków zmarłą W. W. (2), przyjęła w poczet członków Spółdzielni K. W. oraz przydzieliła mu zajmowany lokal na warunkach lokatorskiego spółdzielczego prawa. W związku ze zgłoszonym w dniu 25 maja 1999 r. wnioskiem o przekształcenie prawa lokatorskiego we własnościowe SM (...) w U. jako warunek finansowy przekształcenia wskazała konieczność wpłaty kwoty 5.578,13 zł. W dniu 07 czerwca 1999 r. została przez małżonków W. uiszczona przelewem kwota 3.350 zł, natomiast pozostała kwota została uregulowana z książeczki mieszkaniowej K. W., która została na niego scedowana w dniu 03 lutego 1995 r. przez żonę ojca, A. W. (2).

Pismem z dnia 15 czerwca 1999 r. SM (...) potwierdziła, że K. i A. W. (1) przysługuje spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) w budynku nr (...) na Osiedlu (...) w U.. Wobec pisma złożonego przez K. W. do SM (...) w U. w dniu 08 lipca 1999 r. nadwyżka wkładu budowlanego do rozliczenia w kwocie 9.330,19 zł została przelana na jego rachunek bankowy w dniu 14 lipca 1999 r.

W dniu 03 sierpnia 1999 r. małżonkowie K. W. oraz A. W. (1) zbyli przysługujące im spółdzielcze własnościowe prawo do w/w lokalu za cenę 56.000 zł na rzecz J. P., przy czym kwota 38.000 zł miała być płatna w dniu podpisania aktu, zaś kwota 18.000 zł miała być płatna do dnia 07 sierpnia 1999 r.

W dniu 25 stycznia 2000 r. K. W. i A. W. (1) zawarli z (...) umowę kredytu hipotecznego, na podstawie której bank zobowiązał się przekazać do dyspozycji K. W. i uczestniczki postępowania kredyt w kwocie 70.000 zł na finansowanie zakupu spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu nr (...) położonego w W. przy ul. (...). K. W. oraz A. W. (1) (dawniej W.) byli zobowiązani spłacić zadłużenie do dnia 24 stycznia 2010 r. w 119 równych ratach, każda z nich miała wynosić 588,23 zł, przy czym pierwsza rata była ratą wyrównującą i wynosiła 588,86 zł.

W dniu 31 maja 1999 r. małżonkowie W. zawarli z K. Ł. umowę przedwstępną sprzedaży lokalu mieszkalnego przy ul. (...) i uścili w tym dniu na rzecz sprzedającej zadatek w kwocie 7.000 zł. W dniu 28 stycznia 2000 r. zawarli zaś z K. Ł. umowę sprzedaży w/w lokalu za cenę 112.000 zł.

W okresie od dnia 31 października 2006 r. do dnia 14 lipca 2010 r. spłat kredytu dokonywał K. W. w kwocie 3.900 zł, zaś ostatnia wpłata z dnia 14 lipca 2010 r. w wysokości 10.277,10 zł została dokonana przez Z. C. w imieniu A. W. (1).

K. W. i uczestniczka postępowania zalegali z opłatami za lokal mieszkalny przy ul. (...), co skutkowało powstaniem zadłużenia w 2011 r. w wysokości co najmniej 33.362,32 zł. Część zadłużenia w kwocie 25.000 zł została spłacona przez W. W. (3), męża A. W. (1). Środki na spłatę zadłużenia w wysokości 25.000 zł pochodziły z zaciągniętego przez W. W. (3) kredytu w Banku (...) S.A. w W. na cele konsumpcyjne w kwocie 36.000 zł.

W okresie trwania małżeństwa stron oboje małżonkowie pracowali. W okresie od września 1995 r. K. W. był słuchaczem Krajowej Szkoły Administracji Publicznej w W., a w okresie X – XII 1996 r. otrzymywał stypendium w średniej wysokości 570,43 zł miesięcznie.

Z dniem 08 października 1997 r. K. W. podjął pracę w Departamencie (...) na stanowisku Głównego Specjalisty, z dniem 01 stycznia 1999 r. obejmując stanowisko szefa (...) w Departamencie (...). Następnie w latach 2003-2010 K. W. pracował w Urzędzie m. st. W., w MSWiA, w Biurze Bezpieczeństwa Narodowego, zaś w okresie od dnia 18 lutego 2010 r. do dnia 31 sierpnia 2010 r. był zatrudniony w Gospodarstwie Pomocniczym Kancelarii Prezydenta RP, w pełnym wymiarze czasu i wykonywał pracę na stanowisku zastępcy dyrektora. Uczestniczka postępowania od dnia 01 września 1995 r. pracowała w Szkole Podstawowej oraz (...) Szkole (...) na stanowisku nauczyciela języka angielskiego. Prowadziła również działalność gospodarczą i udzielała korepetycji z języka angielskiego.

Lokal mieszkalny przy ul. (...) w W. był we wskazanych okresach wynajmowany. W okresie od 01 sierpnia 2011 r. do dnia 25 kwietnia 2014 r. czynsz za lokal był regulowany przez uczestniczkę postępowania.

K. W. w latach 1996-2002, a A. W. (1) w latach 1996-1998 byli pacjentami (...) Zespołu Publicznych Zakładów (...) terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia, Przychodni (...) przy ul. (...) w W., gdzie rozpoznano u K. W. zespół uzależnienia od alkoholu, natomiast u A. W. (1) współuzależnienie. Małżonkowie zdecydowali się także poddać terapii u psychologa klinicznego.

K. W. pod koniec stycznia 2003 r. lub w lutym 2003 r. wyprowadził się z lokalu przy ul. (...) i wprowadził się do lokalu położonego w W. przy ul. (...), który niegdyś był zajmowany przez nieżyjącą babcię uczestniczki postępowania. Uczestniczka postępowania A. W. (1) w dniu 01 grudnia 2004 r. wyjechała do Kanady; wróciła do Polski 01 czerwca 2008 r.

W 1998 r. K. W. i A. W. (1) przysposobili dziecko - dziewczynkę z Litwy R. V.. K. W. zmarł w dniu 02 lipca 2011 r. R. V. nabyła spadek po zmarłym K. W. w całości na podstawie ustawy z dobrodziejstwem inwentarza. Obecnie (od dnia 25 stycznia 2014 r.) wnioskodawczyni nosi nazwisko K..

Wobec stanowiska stron w zakresie wartości rynkowej spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...) w W. Sąd przeprowadził dowód z opinii biegłego z zakresu wyceny nieruchomości według stanu na styczeń 2006 r. Sąd zaznaczył, że stan ten nie uległ zmianie do dnia 09 lutego 2006 r. Z opinii biegłego z zakresu wyceny nieruchomości z dnia 22 kwietnia 2013 r. wynika, że wartość rynkowa spółdzielczego własnościowego prawa do w/w lokalu na styczeń 2006 r. wynosiła 252.000 zł.

Sąd wskazał na treść art. 31 krio, art. 46 krio, art. 210-212 kc i art. 1035 kc. Wskazał, że bezsporna między stronami była przynależność do majątku wspólnego K. W. i uczestniczki postępowania A. W. (1) - w dacie ustania wspólności ustawowej między nimi z dniem 09 lutego 2006 r. - spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...) w W.. Sporna między stronami była natomiast wartość spółdzielczego własnościowego prawa do przedmiotowego lokalu mieszkalnego, jak również przynależność do majątku wspólnego byłych małżonków rzeczy ruchomych wskazanych przez A. W. (1) w odpowiedzi na wniosek o łącznej wartości 16.600 zł, wysokość udziałów każdego z małżonków w majątku wspólnym, jak również nakłady dokonane z majątków osobistych na majątek wspólny.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe, przy uwzględnieniu stanowisk obu stron i ich twierdzeń wyrażonych w licznych pismach procesowych, jak również wobec treści zeznań przesłuchanych w sprawie świadków, nie pozwoliło na ustalenie, aby wymienione w odpowiedzi na wniosek w punktach od 1-34 rzeczy ruchome wchodziły w skład majątku wspólnego stron i istniały w dacie ustania majątku wspólnego między małżonkami - zwłaszcza, że w dacie ustania wspólności ustawowej między małżonkami uczestniczka postępowania przebywała poza granicami RP.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe w sprawie nie pozwoliło również na ustalenie, że K. W. posiadał jakiegokolwiek środki zgromadzone na rachunku otwartym lub pracowniczym funduszu emerytalnego.

Sąd uznał, że nie stanowią również majątku wspólnego środki pieniężne w kwocie 3.648,09 zł, pozostałe z wynagrodzenia za pracę K. W. przekazane przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie w dniu 28 listopada 2011 r. do depozytu sądowego, bowiem w dacie ich zajęcia stanowiły one już majątek osobisty K. W..

Dokonując podziału składników majątku wspólnego Sąd przyznał spółdzielcze własnościowe prawa do przedmiotowego lokalu na rzecz uczestniczki postępowania A. W. (1), bowiem zamieszkuje ona wraz z obecnym mężem i dzieckiem w tym lokalu i nie ma aktualnie możliwości zaspokojenia w inny sposób swoich potrzeb mieszkaniowych. Nadto wnioskodawczyni w toku postępowania wyraziła na to zgodę.

Odnosząc się do żądania uczestniczki postępowania w zakresie ustalenia nierównych udziałów małżonków w majątku wspólnym Sąd przytoczył treść art. 43 § 2 krio i uznał, że przesłanki, o których mowa w tym przepisie, nie zostały spełnione - w związku z czym orzekł, iż udziały K. W. i A. W. (1) w majątku wspólnym są równe. Sąd wskazał, że różny stopień przyczynienia się małżonków do powstania majątku wspólnego bierze się pod uwagę dopiero wtedy, gdy za ustaleniem nierównych udziałów przemawiają ważne powody. Uczestniczka wskazywała na nadużywanie przez K. W. alkoholu i niezasadne wydatkowanie środków pieniężnych, ale z akt sprawy wynikało, że małżonkowie borykali się z licznymi problemami małżeńskimi, a mimo to przysposobili dziecko, od 2003 r. pozostawali w faktycznej separacji, zaś rozwód pomiędzy małżonkami został orzeczony zgodnie z żądaniem obu stron bez orzekania o winie. Uczestniczka nie podjęła żadnych kroków prawnych mających na celu wystąpienie z wnioskiem do sądu o wypłatę wynagrodzenia męża za pracę w całości lub w części do jej rąk, czy nawet z powództwem o alimenty.

Sąd przytoczył treść art. 212 § 2 kc i art. 45 krio. Wnioskodawca K. W. domagał się rozliczenia nakładu związanego ze zgromadzonym wkładem mieszkaniowym lokatorskiego prawa do lokalu w U. w kwocie 19.948,12 zł zgodnie z zasadą surogacji, który następnie został uwzględniony przy ustaleniu wysokości wymaganego wkładu budowlanego wobec wniosku o przekształcenie lokatorskiego prawa do lokalu na własnościowe. Sąd wskazał, że przedmiotem roszczenia o zwrot nakładu jest wartość nakładu w chwili jego zwrotu, a właściwym sposobem waloryzacji świadczenia należnego wnioskodawcy będzie ustalenie wartości odzwierciedlającej stosunek wysokości zgromadzonego wkładu z chwili jego dokonania, z przeciętym miesięcznym wynagrodzeniem z tego okresu, a następnie zestawienie tej wartości z wysokością przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia znanego w chwili orzekania. Wysokość dokonanego przez wnioskodawcę nakładu na lokal mieszkalny położony w U. wyniosła zatem 43.712,21 zł.

Sąd rozliczył także nakład dokonany przez K. W. z majątku osobistego na majątek wspólny - kwotę 2.228,13 zł, która została zaliczona w związku z likwidacją ksiąteczki mieszkaniowej w (...) w dniu 29 czerwca 1999 r., zgodnie z tożsamym sposobem waloryzacji jak przedstawiony wyżej, tj. kwotę 4.882,48 zł.

Sąd uznał, że kwota 3.350 zł, która została przelana na rachunek Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w U. w dniu 07 czerwca 1999 r. oraz kwota 450 zł tytułem rozliczenia czynszu za lokal stanowiły środki pochodzące z majątku wspólnego małżonków. Za nieudowodnione Sąd uznał także żądanie uczestniczki odnoszące się do rozliczenia kwoty 7.000 zł jako nakładu z majątku osobistego na wspólny, w postaci zadatku dla sprzedającego przy zawarciu umowy kupna-sprzedaży lokalu przy ul. (...).

Rozliczeniu podlegały również w wysokości po 1/2 roszczenia w zakresie dokonanej przez obecnego męża uczestniczki postępowania W. W. (3) spłaty zadłużenia z tytułu opłat za lokal mieszkalny przy ul. (...) w kwocie 25.000 zł oraz kwota spłaconego przez uczestniczkę postępowania A. W. (1) po ustaniu wspólności ustawowej między małżonkami kredytu hipotecznego w kwocie 10.277,10 zł. Z rachunku bankowego K. W. została przelana po ustaniu wspólności ustawowej między małżonkami tytułem spłaty kredytu hipotecznego łącznie kwota 3.900 zł i co za tym idzie kwota ta również podlegała rozliczeniu.

Sąd uznał za bezzasadne żądanie uczestniczki postępowania dotyczące rozliczenia długów z majątku wspólnego w wysokości 165.320 zł, o rozliczenie kwoty 21.000 zł jako kwoty ze sprzedaży mieszkania w U. zainwestowanej w mieszkanie w W. proporcjonalnie do udziału uczestniczki we wkładzie budowlanym na mieszkanie w U..

Sąd uznał nadto, że wobec przyznania lokalu mieszkalnego przy ul. (...) na rzecz uczestniczki postępowania i jej rodziny, otrzymała ona zwrot nakładów poczynionych na lokal w naturze - bowiem jedynie ona będzie z niego korzystać.

Za bezzasadne Sąd uznał żądanie uczestniczki postępowania zasądzenia od wnioskodawczynie odszkodowania za utracone korzyści majątkowe poprzez wypowiedzenie A. M. przez K. W. umowy najmu lokalu oraz żądanie rozliczenia całej kwoty kredytu zaciągniętego przez W. W. (3) w wysokości 36.000 zł, a tym bardziej całkowitego kosztu tego kredytu w kwocie 45.449,82 zł.

Mając na uwadze, że wartość majątku wspólnego wynosi 252.000 zł, a udziały stron w majątku wspólnym są równe i wynoszą odpowiednio po 50%, wnioskodawczynie i uczestniczka postępowania winny uzyskać w wyniku podziału prawa majątkowe o wartości 126.000 zł. Należało uwzględnić podlegające rozliczeniu nakłady wnioskodawcy z jego majątku osobistego na majątek wspólny wynoszące: 43.712,21 zł tytułem zwaloryzowanego wkładu mieszkaniowego oraz zwaloryzowaną kwotę dopłaty na wkład budowlany w kwocie 4.882,48 zł, a także ująć w zakresie rozliczenia w wysokości po 1/2 dokonaną spłatę kredytu hipotecznego przez K. W. w kwocie 3.900 zł, zaś w przypadku uczestniczki postępowania uwzględnić spłatę zadłużenia z tytułu opłat za lokal mieszkalny przy ul. (...) w kwocie 25.000 zł, a także kwotę spłaconego przez uczestniczkę postępowania A. W. (1) po ustaniu wspólności ustawowej między małżonkami kredytu hipotecznego zaciągniętego na zakup lokalu w banku (...) SA w W. w kwocie 10.277,10 zł. Uczestniczka postępowania, wobec przyznania spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) na jej rzecz, winna zapłacić na rzecz wnioskodawczynie tytułem spłaty i w/w rozliczenia kwotę 142.453,10 zł.

Mając na uwadze treść art. 212 § 3 kpc Sąd uznał, że okres sześciu miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia umożliwi uczestniczce podjęcie stosownych działań, które doprowadzą do spłacenia wnioskodawczynie. O kosztach Sąd orzekł na mocy art. 520 § 1 kpc.

Wnioskodawczynie w złożonej apelacji zaskarżyła postanowienie w części (punkt IV) nieuwzględniającej w wysokości spłaty od uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawczynie 50% kwoty nakładu dokonanego z majątku osobistego K. W. na majątek wspólny tytułem spłaty rat kredytu hipotecznego na zakup lokalu przy ul. (...) w W. ponad kwotę 3.900 zł (tj. nieuwzględniającej całej kwoty nakładu w wysokości 19.828,79 zł) oraz 50% kwoty 22.039,79 zł uzyskanej przez uczestniczkę postępowania z tytułu najmu lokalu przy ul. (...).

Zarzuciła naruszenie art. 233 § 1 kpc poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na uznaniu, że w sposób niedostateczny udokumentowane zostało przez strony osiągnięcie przez uczestniczkę postępowania pożytków z wynajmu lokalu przy ul. (...), co w następstwie skutkowało nieuwzględnieniem żądania wnioskodawczynie rozliczenia w/w pożytków, gdy tymczasem zgromadzony materiał dowodowy przeczy powyższej ocenie Sądu Rejonowego; sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią materiału dowodowego przez wyciągnięcie błędnych wniosków i zaniżenie nakładu z majątku osobistego K. W. na majątek wspólny i przyjęcie, że nakład z tytułu spłaty rat kredytu hipotecznego na zakup lokalu przy ul. (...) wyniósł 3.900 zł, gdy tymczasem z materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniu wynika, iż nakład ten wynosi 19.828,79 zł.

Wniosła o zmianę punktu IV zaskarżonego postanowienia poprzez uwzględnienie w/w kwot i zasądzenie tytułem spłaty od uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawczynie kwoty 163.387,40 zł, na warunkach określonych w postanowieniu Sądu Rejonowego (kwota 142.453,10 zł powiększona o kwotę 9.914,40 zł – tj. 50% nakładów oraz o kwotę 11.019,90 zł – tj. 50% pożytków z tytułu najmu lokalu).

Uczestniczka postępowania zaskarżyła postanowienie w części, tj. w punkcie II i IV.

Zarzuciła naruszenie prawa materialnego: art. 43 § 2 krio poprzez jego niezastosowanie w sprawie - pomimo, że uczestniczka postępowania wykazała załączonymi do akt sprawy dokumentami, że wystąpiły łącznie dwie przesłanki ustalenia nierównych udziałów; art. 45 § 1 w zw. z art. 45 § 3 krio poprzez ich błędną wykładnię, czego konsekwencją była odmowa uwzględnienia udokumentowanych przez uczestniczkę postępowania nakładów w postaci spłaty zadłużenia K. W. – kosztu związanego z zawartą przez uczestniczkę w dniu 17 listopada 1999 r. umową pośrednictwa kredytowego (zlecenie), co w rezultacie przyczyniło się do orzeczenia spłaty na rzecz wnioskodawczynie w nadmiernej wysokości; art. 212 § 3 kc poprzez jego błędną wykładnię, przejawiającą się w nałożonym w punkcie IV postanowienia obowiązku dokonania jednorazowej spłaty zasądzonej kwoty, bez rozłożenia spłaty na raty.

Zarzuciła ponadto naruszenie przepisów postępowania mogące mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj. art. 233 § 1 kpc poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na: całkowitym pominięciu dowodu w postaci umowy pośrednictwa kredytowego z dnia 17 listopada 1999 r. zawartej pomiędzy uczestniczką a firmą (...) z siedzibą w T.; odmowie przyznania mocy dowodowej zeznaniom świadka E. K. i w konsekwencji przyjęcie, że wskazana przez uczestniczkę kwota 4.000 zł nie pochodziła z jej majątku odrębnego, co miało wpływ na wysokość orzeczonej spłaty, a także naruszenie art. 227 kpc poprzez nieuzasadnioną odmowę przeprowadzenia dowodów mających na celu ustalenie środków zgromadzonych przez K. W. na rachunku otwartego lub pracowniczego funduszu emerytalnego, ustalenie wysokości zadłużenia K. W., wykazanie niewydolności osoby ze zdiagnozowanym alkoholizmem w połączeniu z cechami osobowości niedojrzałej do wytwarzania majątku, a wręcz jego uszczuplenia, wykazanie nakładów poczynionych przez uczestniczkę z majątku odrębnego na majątek wspólny. Zarzuciła ponadto naruszenie art. 328 § 2 kpc poprzez niewskazanie w uzasadnieniu przyczyn wyboru przez Sąd metody waloryzacji wkładu mieszkalnego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego odziedziczonego przez K. W., jak również kwoty scedowanej przez A. W. (2) na rzecz K. W. oraz zakresu, w jakim zeznania świadka M. W. Sąd uznał za wiarygodne, a w jakim nie; błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na treść zapadłego rozstrzygnięcia, a polegający na ustaleniu, że w trakcie trwania małżeństwa oboje małżonkowie pracowali, podczas gdy już z samego uzasadnienia postanowienia wynika, że Sąd nie dokonał ustalenia miejsc pracy K. W. od dnia zawarcia małżeństwa do 1995 r., a pomimo tego przyjął, że w trakcie trwania małżeństwa K. W. otrzymywał wynagrodzenie; błędnym obliczeniu wartości majątku wspólnego i wysokości należnej wnioskodawczynie spłaty.

Wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia w punkcie II i IV poprzez ustalenie, że udziały małżonków K. W. i A. W. (1) nie są równe i wynoszą odpowiednio 30% i 70%, zasądzenie od uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawczynie kwoty 49.475,55 zł tytułem spłaty w terminie 12 miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w spłacie, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji oraz o zasądzenie od wnioskodawczynie na rzecz uczestniczki postępowania kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawczynie podlegała odrzuceniu jako niedopuszczalna, gdyż została wniesiona od nieistniejącego rozstrzygnięcia.

Zgodnie z treścią art. 567 § 2 kpc postanowienie o podziale majątku wspólnego - poza rozstrzygnięciem o podziale praw i rzeczy wchodzących w skład majątku wspólnego i ustaleniem nierównych udziałów małżonków w majątku wspólnym - może obejmować także orzeczenie o tym jakie wydatki, nakłady i inne świadczenia z majątku wspólnego na rzecz majątku osobistego lub odwrotnie podlegają zwrotowi.

W postępowaniu o podział majątku wspólnego sąd rozstrzyga ponadto o roszczeniach z tytułu posiadania poszczególnych przedmiotów wchodzących w skład majątku wspólnego, pobranych pożytków i innych przychodów oraz nakładów poczynionych na majątek wspólny od chwili ustania wspólności do podziału oraz spłaconych w tym okresie długów obciążających majątek wspólny (art. 686 w zw. z art. 567 § 3 kpc).

Rozpoznanie roszczeń z tytułu zwrotu nakładów z majątku osobistego małżonka na majątek wspólny, podobnie jak roszczeń z tytułu pobierania pożytków z rzeczy wchodzącej w skład majątku wspólnego, następuje na wniosek małżonka, który to wniosek powinien odpowiadać wymaganiom zawartym w art. 187 § 1 pkt 1 w zw. z art. 13 § 2 kpc. Do rozpatrzenia tych żądań mają zastosowanie przepisy postępowania procesowego, czego konsekwencją jest także obowiązek rozstrzygnięcia przez sąd o całości tak zgłoszonego żądania w sposób pozytywny lub negatywny. Częściowe uwzględnienie go wiąże się z obowiązkiem zamieszczenia przez sąd w postanowieniu orzeczenia o oddaleniu żądania w pozostałym zakresie (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2015 r., III CSK 195/15).

Ponadto zauważyć należy, że - jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 14 grudnia 2011 r., I CSK 138/11 - pominięcie w sentencji orzeczenia kończącego sprawę w instancji rozstrzygnięcia o całości żądania objętego pozwem stwarza stronie uprawnienie do domagania się uzupełnienia orzeczenia, nie daje natomiast podstawy do zaskarżenia orzeczenia z tej przyczyny, nie można bowiem zaskarżyć orzeczenia, które nie istnieje.

Wnioskodawczynie w złożonej apelacji zaskarżyła postanowienie w punkcie IV (w którym Sąd Rejonowy ustalił wysokość spłaty na jej rzecz), zarzucając nieuwzględnienie w wysokości spłaty 50% kwoty nakładu dokonanego z majątku osobistego K. W. [którego jest spadkobiercą i następcą prawnym w niniejszej sprawie] na majątek wspólny tytułem spłaty rat kredytu hipotecznego na zakup lokalu przy ul. (...) w W. ponad kwotę 3.900 zł oraz nieuwzględnienie 50% kwoty 22.039,79 zł uzyskanej przez uczestniczkę postępowania z tytułu najmu lokalu przy ul. (...).

Sąd Rejonowy istotnie w/w nakładów i pożytków nie uwzględnił i nie rozliczył (co wynika z treści uzasadnienia), nie orzekł jednak w tym zakresie w sentencji zaskarżonego postanowienia - nie oddalił żądania o rozliczenie nakładów z majątku osobistego K. W. tytułem spłaty rat kredytu hipotecznego ponad kwotę 3.900 zł oraz pożytków uzyskanych przez uczestniczkę z tytułu najmu lokalu. Wnioskodawczynie nie złożyła wniosku o uzupełnienie postanowienia Sądu Rejonowego w tym zakresie.

Z powyższych rozważań wynika zatem, że apelacja wnioskodawczynie dotyczy negatywnego rozstrzygnięcia (oddalenia w części żądania), którego jednak brak w treści zaskarżonego postanowienia. Stwierdzić należy zatem, że apelacja wnioskodawczynie w całości (nie podniesiono innych zarzutów) skierowana została przeciwko orzeczeniu nieistniejącemu.

Z analogicznych przyczyn odrzuceniu podlegała także apelacja uczestniczki postępowania w zakresie dotyczącym rozliczenia nakładów z jej majątku odrębnego na majątek wspólny – spłaty zadłużenia K. W. związanego z umową pośrednictwa kredytowego. Apelacja uczestniczki w w/w zakresie skierowana została zatem również przeciwko orzeczeniu nieistniejącemu.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Okręgowy orzekł jak w punktach 1. i 2. sentencji na podstawie art. 373 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc.

Apelacja uczestniczki postępowania w pozostałym zakresie podlegała oddaleniu, jako pozbawiona uzasadnionych podstaw prawnych.

Zarzut naruszenia art. 43 § 2 krio w ocenie Sądu Okręgowego jest chybiony. Przepis ten może mieć zastosowanie nie w każdym wypadku faktycznej nierówności przyczynienia się każdego z małżonków do powstania majątku wspólnego, lecz tylko w tych wypadkach, gdy małżonek, przeciwko któremu skierowane jest żądanie ustalenia nierównego udziału, w sposób rażący lub uporczywy nie przyczynia się do powstania dorobku stosownie do posiadanych sił i możliwości zarobkowych. Zachowanie małżonka, do którego skierowane jest żądanie ustalenia mniejszych udziałów, powinno być nacechowane negatywnie, powinno świadczyć o pewnej niechęci, braku pomocy, utrudnianiu budowania majątku wspólnego.

Pod pojęciem „przyczynienia się” małżonków do powstania majątku wspólnego należy rozumieć nie tylko działania małżonków prowadzące bezpośrednio do powiększenia substancji majątku wspólnego, ale całokształt ich starań o

założoną przez zawarcie małżeństwa rodzinę i zaspokojenie jej potrzeb. Dla określenia stopnia przyczynienia się ma znaczenie także np. nakład pracy przy wychowywaniu dzieci i we wspólnym gospodarstwie domowym (art. 43 § 3 krio).

Przez „ważne powody” należy zaś rozumieć okoliczności, które z uwagi na zasady współżycia społecznego przemawiają za nieprzyznaniem jednemu z małżonków korzyści z majątku wspólnego w takim zakresie, w jakim nie przyczynił się on do powstania tego majątku. Należy tu mieć na uwadze całokształt postępowania małżonków w czasie trwania wspólności majątkowej w zakresie wykonywania ciężących na nich obowiązków względem rodziny. Częściowe tylko negatywne postępowanie może być skutecznie skompensowane inną, pozytywną formą aktywności, kształtującą majątek wspólny.

W niniejszej sprawie nie zostało wykazane istnienie przesłanek, które uzasadniałyby ustalenie nierównych udziałów byłych małżonków w majątku wspólnym. Uczestniczka nie wykazała, że K. W. w mniejszym niż ona stopniu przyczynił się do powstania majątku wspólnego.

W apelacji skarżąca zarzucała, że K. W. nie wykorzystywał swoich możliwości zarobkowych z uwagi na chorobę alkoholową, a konsekwencją jego postępowania było zmniejszenie wartości majątku wspólnego.

Zauważyć należy jednak, że wnioskodawczyni nie potwierdziła nagannego zachowania swojego ojca adopcyjnego i nadużywania przez niego alkoholu. Twierdziła, że to on, a nie matka (uczestniczka postępowania), zajmował się jej wychowaniem i zaspokajaniem potrzeb finansowych (k. 820, k. 834). Wskazała, że uczestniczka była wobec niej agresywna, stosowała nawet przemoc fizyczną i psychiczną, w związku z czym wyprowadziła się do ojca w marcu 2003 r.

Ewentualne zadłużenie lokalu, do którego doprowadzić miał K. W., spłacone przez uczestniczkę, mogło być rozliczone w ramach podziału majątku - okoliczność ta nie jest jednak podstawą do uznania, że K. W. trwonił majątek. Z akt sprawy wynika, że K. W. i uczestniczka mieli wzajemne upoważnienia do swoich rachunków bankowych, nadto uczestniczka nie wносиła o ustanowienie rozdzielności majątkowej.

Zauważyć należy także, że uczestniczka przyznała, iż oboje pracowali i zarabiali; wskazała, że wynagrodzenie K. W. po ukończeniu Krajowej Szkoły Administracji Publicznej zwiększało się (k. 840). Podkreślić przy tym należy, że o stopniu, w którym każdy z małżonków przyczynił się do powstania majątku wspólnego nie decyduje wyłącznie wysokość zarobków lub innych dochodów przez nich osiągniętych.

Uczestniczka twierdziła, że K. W. był uzależniony od alkoholu. Wskazać jednak należy, że – nawet jeśli istotnie tak było – uczestniczka nie wykazała, by nie wykorzystywał on swoich możliwości zarobkowych, by trwonił majątek czy nie utrzymywał rodziny. Z jej zeznań płynie wniosek przeciwny – wskazywała, że K. W. zajmował kierownicze stanowiska (pracował w Urzędzie m. st. W., Kancelarii Premiera, Kancelarii Prezydenta, (...), GUS, Głównym Urzędzie Miar, sprawował obowiązki burmistrza P.). Wynika z tego, że - wbrew twierdzeniom uczestniczki - wykorzystywał swoje możliwości zarobkowe.

Z akt sprawy wynika jednoznacznie, że ciężar utrzymania rodziny nie spoczywał wyłącznie na uczestniczce, ale również na K. W., który przez cały okres małżeństwa uzyskiwał dochody, z których zaspokajane były potrzeby rodziny.

Zdaniem Sądu Okręgowego nie można zatem przyjąć, że K. W. w sposób rażący lub uporczywy nie przyczynił się do powstania majątku wspólnego. Brak jest zatem podstaw do ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym.

W piśmie z dnia 23 kwietnia 2014 r. (k. 821) uczestniczka wносиła, by Sąd „na podstawie zeznań wnioskodawczyni rozliczył wartość środków zgromadzonych na rachunku otwartego lub/i pracowniczego funduszu emerytalnego K. W.”. Nie przedstawiła jednak żadnego dowodu, że K. W. istotnie miał jednostki uczestnictwa w jakimkolwiek funduszu. Nie ulega wątpliwości, że Sąd nie był zobowiązany przeprowadzać z urzędu postępowania dowodowego, by ustalić, czy dla K. W. w którymś z funduszy prowadzony był rachunek, na którym zgromadzone są środki.

Na uwzględnienie nie zasługują również zarzuty apelacji uczestniczki dotyczące błędnej wykładni art. 212 § 2 kc – nierozłożenia należności zasądzonej od niej na rzecz wnioskodawczyni na raty.

Zdaniem Sądu Okręgowego uczestniczka postępowania powinna była liczyć się z możliwością nałożenia na nią obowiązku spłaty na rzecz wnioskodawczyni od momentu wszczęcia postępowania w niniejszej sprawie, co miało miejsce ponad 6 lat temu (K. W. złożył wniosek o podział majątku w lipcu 2010 roku). Uczestniczka знаła wysokość spłaty, jakiej ma dokonać, od wydania zaskarżonego postanowienia we wrześniu 2014 r. Wniosła wprawdzie apelację, musiała jednak brać pod uwagę, że może ona nie zostać uwzględniona - tym bardziej, że apelację złożyła również wnioskodawczyni. Bez wątpienia winna już wówczas czynić odpowiednie oszczędności. Możliwości zarobkowe uczestniczki nie przemawiają za rozłożeniem kwoty spłaty na raty. Uwzględnić należy bowiem również uzasadniony interes wnioskodawczyni, która winna możliwie jak najszybciej otrzymać należną jej kwotę spłaty. Uczestniczka ma 6 miesięcy od dnia wydania niniejszego postanowienia na zgromadzenie niezbędnych środków.

Zawarte w apelacji zarzuty związane z naruszeniem art. 227 kpc poprzez nieuzasadnioną odmowę przeprowadzenia wymienionych szczegółowo w treści apelacji dowodów (punkt 2b - k. 1121) uznać należy za spóźnione. Uczestniczka aż do zakończenia postępowania przed Sądem Rejonowym nie zgłosiła zastrzeżenia do protokołu w trybie art. 162 kpc (ani w piśmie procesowym), a w tej sytuacji nie przysługuje jej prawo powoływania się na uchybienia przepisom postępowania w dalszym toku postępowania.

Sąd Okręgowy z urzędu dopuścił dowód z opinii biegłego ds. wyceny nieruchomości w celu ustalenia aktualnej wartości rynkowej spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu nr (...) przy ul. (...) w W. według stanu na dzień 09 lutego 2006 r. i cen aktualnych - z uwagi na to, że poprzednia opinia sporządzona została w kwietniu 2013 r. Biegły w opinii z dnia 22 kwietnia 2016 r. określił wartość nieruchomości na kwotę 251.000 zł (w opinii z 2013 r. – 252.000 zł). W tej sytuacji nie było potrzeby zmiany orzeczenia w części dotyczącej wartości (punkt I) i spłaty (punkt IV).

Mając na uwadze wszystkie powyższe okoliczności Sąd Okręgowy na mocy art. 385 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc postanowił jak w punkcie 3. sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy postanowił w punkcie 4. na mocy art. 520 § 1 kpc.

Sąd jednocześnie nakazał pobrać od wnioskodawczyni i od uczestniczki postępowania na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie kwoty po 337,15 złotych tytułem zwrotu wydatków poniesionych tymczasowo ze środków Skarbu Państwa na wynagrodzenie biegłego (postanowienie z dnia 06 maja 2016 r. – k. 1221 i postanowienie z dnia 15 września 2016 r. – k. 1256).

Małgorzata Truskolaska-Żuczek Paulina Wawrzynkiewicz Iwona Wróblewska-Pokora